

Woede om waardeverlies Triodos-certificaten: “Als je zelfs een ethische bank niet meer kunt vertrouwen, wie dan wel?”

Jaren geleden investeerden klanten fors in certificaten van Triodos. De ethische bank raadde die aan als “veel veiliger dan aandelen”. Maar na wijzigingen aan het verkoopplatform kelderden de certificaten in waarde. “We voelen ons bedrogen en bestolen”, klinkt het bij gedupeerden. Sommigen verloren tot 100.000 euro en verwerpen de compensatieregeling.

“Ik wist dat ik al met pensioen zou zijn wanneer de kinderen zouden gaan studeren”, vertelt Linda V.Z. (die niet met familienaam in de krant wil). “Dus hadden we geld opzijgezet om hun studies te kunnen betalen. Triodos raadde ons aan om met die som certificaten te kopen. Ze verkochten die als een soort ‘veilige belegging’. Je ondersteunde er de ethische bank mee, kreeg elk jaar een dividend en je mocht min of meer zeker zijn van de prijs. Wij betaalden 90 euro per certificaat.”

Wie een certificaat of eigendomspapier van Triodos kocht, steunde als mede-eigenaar vaak de maatschappelijke doelstellingen van de van oorsprong Nederlandse bank: ethisch, sociaal en duurzaam. Niet gericht op kortetermijnwinst, maar op investeringen met een impact op lange termijn.

De certificaten golden als veilig, omdat ze niet vrij verhandeld konden worden zoals een klassiek aandeel. Certificaathouders konden alleen verkopen op een interne markt van de bank, aan Triodos zelf dus. Zo waren ze min of meer zeker van de prijs. Een stukje Triodos vertegenwoordigde de intrinsieke waarde van de bank: het kon een beetje schommelen, maar als de bank goed boerde, ging het in stijgende lijn. Daarbovenop kreeg je een dividend, een jaarlijkse deelname in de winst.

En Triodos boerde goed. Tijdens de financiële crisis van 2008 was de bank met haar unieke model zelfs een veilige haven, terwijl andere banken omvielen of zwaar in de problemen kwamen.

Wel bouwde Triodos een beperking op de verkoop in: boven een vastgelegde buffer mochten geen aandelen worden verkocht. Als Triodos te veel kapitaal zag wegvloeien, kwam de bank in de gevarenszone. Bijgevolg moesten certificaathouders dan wachten met verkopen, en konden ze niet aan hun geld.

Vraag en aanbod

Het systeem werkte, tot corona. Bij het begin van de pandemie werden zoveel certificaten te koop aangeboden dat de buffer overschreden werd, waardoor Triodos in 2020 besliste de interne handel stil te leggen. Uiteindelijk moest Triodos zijn interne markt zelfs twee jaar opschorten. Het oude systeem was tegen zijn grenzen aanbotst.

Daarop besliste Triodos over te stappen op een nieuw, extern verkoopplatform, Captin. Daar zouden certificaten door houders onderling kunnen verhandeld worden. De verkooplímiet viel daarbij in theorie weg. “Niemand is daarmee akkoord gegaan”, zegt Linda. “De bank heeft die interne markt eenzijdig opgezegd.”

Maar ook het nieuwe platform werkte niet. Certificaathouders konden amper verkopen, omdat er geen vraag was naar certificaten. En omdat op het nieuwe platform de wet van vraag en aanbod speelde, stortte de prijs ineen. “Daar is het certificaat nu 26 euro waard, dat komt neer op een verlies van zeventig procent”, zegt Linda. Na enige tijd moest Triodos het debacle erkennen, later stelde het voor om de handel naar Euronext te verhuizen. “Maar dan beland je echt op de beurs”, zegt ze.

Het hoofdkantoor van Triodos in Zeist, Nederland. — © Peter Hiltz/anp

De discussie woedt al jaren bij onze noorderburen, de meeste certificaathouders zijn Nederlanders. In verschillende landen hebben misnoegde certificaathouders een rechtszaak aangespannen. Onlangs presenteerde Triodos samen met de grootste vertegenwoordiger van de certificaathouders, SCTB (Stichting Certificaathouders Triodos Bank), wel een voorstel tot schikking: Triodos geeft eenmalig een schadevergoeding van 10 euro per certificaat, op voorwaarde dat elk recht tot juridische claim definitief vervalst. SCTB, die 4.000, vooral Nederlandse, certificaathouders zou vertegenwoordigen, is positief. Anderen, onder wie ook Belgische certificaathouders, zijn ontevreden.

“Door hun ingreep blijft van onze 100.000 euro maar dertigduizend euro over”, reageert Linda boos. “Daarmee kan ik de studies van mijn kinderen niet betalen. En nu bieden ze tien euro per certificaat als compensatie. Ik voel me bedrogen. Ik had dit nooit van een ethische bank als Triodos verwacht. Zij hebben ons dit aangeraden, ik heb hen vertrouwd.”

Aalmoes van 10 euro

“Triodos mócht dat platform tijdelijk opschorten – dat stond in de prospectus. Ze mochten het alleen niet eenzijdig afschaffen en vervangen door een speculatief systeem. Daarom zijn veel mensen naar de rechtbank gestapt”, zegt advocaat Laurent Arnauts van Watt Legal, die namens een vijfhonderdtal families een collectieve zaak tegen Triodos heeft aangespannen.

“Triodos heeft hen een financieel product verkocht waarvan ze een essentieel kenmerk eenzijdig hebben veranderd. Het was een veilig product, ingedekt tegen speculatie. Veel houders hadden geen ervaring met beleggen, ze hadden een hart voor het duurzame karakter van Triodos. Driekwart heeft er spaargeld in gestopt, ook om Triodos te steunen. Ze vragen nu gewoon de naleving van de prospectus en dus de terugkoop tegen de netto inventariswaarde van 90 euro.”

Wat ook kwaad bloed zet, is dat Triodos nooit transparant gecommuniceerd heeft over de noodzaak van de veranderingen, zegt Arnauts. “Ze hebben certificaathouders onder druk gezet. De buffer was zoegezegd op, daarom moesten ze van systeem veranderen. Maar dat klopt niet. De buffer is slechts tijdelijk aan zijn limiet geraakt. Het systeem werkte, al veertig jaar lang. Ik kan het niet bewijzen, maar

het lijkt of Captin van bij het begin een tussenstap was, een overgang naar de droom van het management: een echte beursintroductie.”

De certificaathouders zitten vast, stelt Arnauts: “Ze lijden sowieso zwaar verlies. Nu verkopen op Captin kan in theorie aan 26 euro. En op Euronext zou het aan die bodemwaarde worden geïntroduceerd. Dan wordt het pas écht gevaarlijk. Dan komt Triodos op een haaienmarkt. Driekwart van de certificaathouders zijn ‘brave huisvaders’, die willen niet speculeren. Daar zitten heel wat Waalse boeren bij. Die zouden het dan op Euronext plots moeten opnemen tegen professionele speculanten. In zo’n kleine markt heb je makkelijk wilde schommelingen. Bovendien gaat het dan om speculatie met een aandeel van een kleine en speciale bank. Als dat plots daalt en de klanten van de bank interpreteren dat verkeerd, riskeer je een bankrun. Zo zijn vorig jaar twee Amerikaanse banken omvergefallen. Dit is roekeloos.”

Het aanbod van tien euro schadevergoeding in ruil voor afstand van alle recht vindt Arnauts onheus. “Dat is een aalmoes. De certificaathouders voelen zich moreel bedot. Sommigen waren jarenlang bereid om een lager rendement te aanvaarden voor hun investering, omdat ze een goed doel wilden steunen. Als die duurzame bank je dan eerst zegt dat je zeventig procent verlies moet slikken, en vervolgens dat ze niet langer ethisch en duurzaam is, maar een gewone bank en zo het speeltje van speculanten wordt, dan voel je je bedrogen.”

Gestolen

Dat verwoordt perfect het gevoel van hippotherapeut Michel Fourneau. “Het voelt alsof Triodos 100.000 euro van mij heeft gestolen.” Fourneau investeerde twintig jaar geleden in 1.600 certificaten van 85 euro. Hoewel die vandaag volgens het oorspronkelijke systeem van Triodos nog 91 euro waard zijn, krijgt hij er nu door hun ingrijpen maximum 26 euro voor. “Reken maar uit: ik ben mijn spaarpot kwijt.”

Tijdens de opschorting van de interne handel kon Fourneau zijn project als hippotherapeut niet uitbreiden, zijn geld zat geblokkeerd. “Ik heb mijn andere reserves moeten aanspreken, die zijn nu op. En nu zou ik moeten verkopen aan 26 euro? Sommigen denken misschien dat we gewoon hebben verloren en dat we weigeren dat in te zien. Dat is niet zo: de bank doet het goed. In principe is de waarde van mijn investering behouden.”

Fourneau stond destijds pal achter de waarden die Triodos verdedigde. “Ik steun ook duurzame coöperatieven waar ik zelfs geen dividend voor krijg. Maar nu wil Triodos naar Euronext, wat haaks staat op die waarden. Ze zouden nooit op de beurs gaan. Met de certificaten wilden ze net vermijden dat de bank kon worden overgenomen door een investeerder met totaal andere waarden. Ik voel me verraden. Dit is geen ethische bank meer.”

“Ik onderhandel niet meer, naar de rechtbank stappen is het enige alternatief”, zegt hij verontwaardigd. “Ik heb twintig jaar in de psychiatrie gewerkt, ik herken manipulatie en dat is wat het management doet. Ze minachten ons zelfs. Ik wil antwoorden. Zij hebben eenzijdig beslist om de regels van het spel te veranderen. Maar zonder ons geld had de bank niet kunnen functioneren.”

“Voor veel mensen is de impact groot. Sommigen hebben er hun spaargeld ingestoken, rekenden erop voor hun pensioen of voor projecten”, zegt Bernard Poncé van belangengroep Trioforum. Destijds verkocht Poncé zelf certificaten, als voormalig gedelegeerd agent van Triodos. Omdat hij ze zelf in goed vertrouwen aan veel houders heeft aangeboden, vond hij het zijn plicht om die mensen niet teleur te stellen. Hij startte met Trioforum en nam Arnauts onder de arm. “Je kapitaal was niet gegarandeerd, maar het was wel een product voor goede huisvaders. Het was niet speculatief.”

Zoals Arcopar

Triodos zegt zich “in het algemeen niet te herkennen in de kritiek van Arnauts”. Wel beseft de raad van bestuur dat “het vastlopen van het interne handelssysteem het vertrouwen van certificaathouders heeft geschaad”. De woordvoerder wijst erop dat na overleg met de STCB afspraken gemaakt zijn over een pakket maatregelen, waaronder het schikkingsaanbod. “Daarmee beoogt Triodos Bank de onvrede zo goed mogelijk te adresseren.”

“Dat totaalpakket is door velen verwelkomd”, aldus de woordvoerder. “Tegelijk beseffen we dat er ook certificaathouders zijn die andere verwachtingen hebben. We gaan graag met hen in gesprek.”

Certificaathouder Koen Albregts, vaste adviseur van het bestuur van STCB, gaat wel akkoord met de schikking. “Heel wat mensen vinden dat Triodos moet voortbestaan.” Albregts contacteert ons op aansturen van Triodos. “De bank moest corrigeren, het bestand van de certificaathouders werd te oud. Er is een compensatie onderhandeld, zodat ook wie geen advocaat kan betalen, iets krijgt. We hebben ook bedongen dat het bestuur van de bank verandert. Tot nu controleerde de directie zichzelf, een certificaathouder had geen stemrecht. Nu kunnen we evolueren naar een systeem waarbij de aandeelhouders ook rechten krijgen, bestuurders kunnen aanstellen of afzetten. Dit lijkt ons de beste oplossing.” Volgens *Het Financieele Dagblad* adviseert ook de Vereniging van Effectenbezitters in Nederland haar leden om het bod te accepteren.

Fourneau en Linda zien dat anders, de vertrouwensbreuk is te groot. “Vroeger kon je gewoon sparen, nu levert dat niets meer op en duwen de banken je richting beleggen”, zegt Linda. “Gewone mensen hebben daar geen verstand van, dus ga je voort op het advies van de banken. Toen ik destijds eens wilde beleggen, raadde een bank me aandelen van Fortis aan. Gelukkig heb ik hun advies niet gevolgd. Een maand later is Fortis gecrasht. Mijn ouders hadden ook aandelen van Arcopar voor mij gekocht. Drieduizend euro. Die stelden ze ook voor als veilig, maar al die aandeelhouders zijn bedot. Nu gebeurt het met Triodos. Als je zelfs een ethische bank niet meer kunt geloven, wie dan nog wel?”